

Črtomirovstvo in Valjhunstvo

Kot že mnogim junakom iz antične književnosti (Sofoklejeva Kreon in Antigona) lahko tudi Črtomiru ali Valjhunu določimo značajske poteze in jih uporabimo kot eden od splošnih tipov človeškega značaja.

Črtomir je po značaju tipični junak. Bori se za vero svojih strašev, svojih prednikov, in to za vsako ceno. Na koncu pa se vendarle odloči za krščansko vero, saj ga v to prepriča Bogomila, s katero ga veže globoka ljubezen.

Valjhun je značajske »negativec«, ne zato, ker se bori za krščansko vero, temveč zato, ker jo vsiljuje drugim. Tukaj pride do izraza misel, da ni nobena vera napačna, narobe je, če jo usiljujemo.

Glavna tema Krsta pri Savici je Črtomirova izguba vere svojih staršev, ki jo Prešeren vzporeja z izgubo svojga naboljšega prijatelja, Matije Čopa. Vprašanje pa je, če je to res izguba vere. Smrt je nekaj, kar ne moremo preprečiti, proti tej sili ni zdravila. Črtomir pa se je po lastni volji bojeval za slovansko vero in ravno tako po lastni volji sprejel krščansko. Lahko bi rekli, da je bil nekoliko »neprišteven«, ker ga je v to vodila slepa ljubezen do Bogomile, a s tem se še bolj oddaljimo od izgube dragega prijatelja. Smrt Matije Čopa ni bila posledica Prešernovih dejanj, kot je to v Črtomirovem primeru.

Valjhunstvo bi zlahka aktualizirali. Mnogo primerov je v današnjem svetu, ko posameznik usiljuje svoje mnenje drugim, če ne lepo pa s trdo roko. Take primere srečamo v politiki (Politiki uporabljajo vse razne manire za uveljavljanje svoje volje, pa če so še tako umazane in podle) ali pa tudi v vsakdanjem življenju (npr. ko se navijači na tribunah stepejo).

Težje je aktualizirati Črtomirovstvo. Lahko bi ga opisali kot človeka, ki je izgubil tisto, za kar se je žrtvoval, a to je bolj splošni opis človeka, oz. še manj človekovega življenja. Ne bi pa mogli naštetih primerov, kjer se kaže Črtomirov značaj, saj je to že zelo splošen pojem. Takih, ki se kot Črtomir borijo za »svoj prav« je danes že tako in tako veliko. Vsaj upam.